

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการจัดระเบียบพื้นที่

6.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและวิวัฒนาการของชุมชน

แม้ชาวไตบ้านเมืองปอนจะตั้งถิ่นฐานอยู่บนที่ราบระหว่างหุบเขาสูงชันและมีความสลับซับซ้อนอันเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึง แต่พัฒนาการมากกว่า 150 ปีที่เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ หลายด้านที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ก็ย่อมแสดงให้เห็นแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อชุมชนจะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ คือการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับความคิด การแสดงออกทางศาสนาและความเชื่อ เช่น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องคติความเชื่อและการปฏิบัติตามคติความเชื่อ การทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ การก่อสร้างอาคารหรือสถานที่ที่เกี่ยวกับความเชื่อของคนในชุมชน เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงในสิ่งทั่วไป คือการเปลี่ยนแปลงในเรื่องทั่วไปที่ไม่เกี่ยวกับกับด้านศาสนาและความเชื่อ เช่น การเกิดอาคารสาธารณะ หรือสถานที่ราชการ การมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการในหมู่บ้าน เป็นต้น

และการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมานี้ เกิดจากปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ของคนในชุมชน มีดังนี้

1. การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร

เห็นได้ชัดเลยว่าวิวัฒนาการของหมู่บ้าน นับจาก พ.ศ.2520 ที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ที่เชื่อมต่อกันระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่สร้างเสร็จและตัดผ่านหมู่บ้าน สร้างความสะดวกในการเข้าถึงเป็นอย่างมากหากเทียบกับอดีตที่ผ่านมา ส่งผลกระทบบ่อยอย่างยิ่งต่อความเจริญของหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง ชาวบ้านเริ่มเป็นเจ้าของและพึงพิงสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น รวมไปถึงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่สำคัญคือระบบการสื่อสาร ที่นำสัญญาณวิทยุ สัญญาณโทรทัศน์ ทำให้ชาวบ้านสามารถรับฟังรายการวิทยุ ดูรายการโทรทัศน์ต่างๆได้ เกิดการเรียนรู้ผ่านสื่อเหล่านี้เพิ่มขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนของคนในครอบครัว ผู้อาวุโส พระผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมหลักในอดีต สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของคนในชุมชน เห็นได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ พบว่ากิจกรรมส่วน

ใหญ่ที่คนในชุมชนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดก็ตามทำมากที่สุดเมื่อมีเวลาว่างก็คือ การดูโทรทัศน์ หรือเมื่อไปทำงานที่ที่สวนหรือที่นาก็ยังเอาวิทยุไปเปิดฟังในเวลาทำงานด้วยเพื่อความบันเทิง

2. การอพยพย้ายถิ่นของผู้คน

ทำให้เกิดการผสมผสานในคติความเชื่อและพฤติกรรม นับตั้งแต่สมัยก่อนที่ชาวไตเริ่มอพยพเข้ามาในดินแดนล้านนา หรือแม้กระทั่งการอพยพของชาวล้านนาเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ของชุมชนไตบ้านเมืองปอน จึงเกิดการผสมผสานทางด้านวัฒนธรรม เช่น เรื่องการเข้าร่วมงาน ประเพณีต่างๆ ให้หมู่บ้านด้วยกันเพราะต่างก็ถือว่าเป็นคนเมืองปอนเหมือนกัน แต่ขณะเดียวกันก็เกิดการแบ่งแยกการใช้พื้นที่ที่เห็นได้ชัด เช่น การผูกเสาใจบ้านขึ้นเพื่อป้องกันวิญญาณชั่วร้ายที่อาจเข้ามาทำร้ายชาวบ้านบริเวณหางบ้าน ซึ่งก็คือชาวล้านนา และเมื่อมีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเสาใจบ้านซึ่งก็มีลักษณะเป็นประเพณีที่ชาวไตปฏิบัติ นั่นคือ มืงงานกันตอ (ขอขมา) เจ้าบ้าน วางกระทงข้าวบูชา กลับมีชาวไตร่วมมงานน้อยมาก หรือชาวไตที่อยู่มาแต่ดั้งเดิมต่างๆ จะนิยมไปแต่วัดเมืองปอน เพราะถือเป็นวัดประจำหมู่บ้านที่สร้างตั้งแต่สมัยเริ่มตั้งชุมชน ขณะที่วัดอื่นๆ เช่น วัดธรรมเจดีย์ จะถือว่าเป็นวัดที่สร้างขึ้นมาทีหลัง

3. ค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม

การมีโลกทัศน์และค่านิยมที่ยึดมั่นในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่สำคัญและเห็นได้ชัดผ่านการปฏิบัติของคนในชุมชน ได้แก่

1. การให้ความสำคัญและความเคารพนับถือผู้อาวุโส ครูอาจารย์ บิดามารดา พระสงฆ์ และผู้มีพระคุณ
2. การทำบุญทำทาน สร้างสมความดี เพื่อนำชีวิตไปสู่ความเจริญ และการนิพพานซึ่งถือเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิต
3. ความขยันหมั่นเพียรอยู่เสมอ จะทำให้มีกิน ไม่อดตาย
4. ความมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์

รวมถึงการให้ความเคารพในธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งหมดยังสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนจากกิจกรรมต่างๆ ที่ยังคงปรากฏอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะในเวลาที่มีกิจกรรมสำคัญใดๆ ที่คนในชุมชนต้องปฏิบัติ คนส่วนใหญ่จะขอคำแนะนำจากผู้อาวุโส ครูอาจารย์ บิดามารดา พระสงฆ์ หรือผู้มีพระคุณ และจะปฏิบัติตามเป็นอย่างดีและเคร่งครัด เพราะถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิต ผ่านร้อนผ่านหนาวมากกว่าตน หากไม่เชื่อฟังก็ถือว่าเป็นคนไม่ดี หรืออกตัญญู อาจถูกตำหนิจากคนในชุมชนได้ แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาสมัยใหม่ก็เริ่มส่งผลกระทบต่อค่านิยมของคนในชุมชน ที่นิยมส่งลูกหลานให้เรียนสูงๆ เพื่อจะได้มีงานและราย

ได้ที่ดีกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกิดการรับวัฒนธรรมใหม่และละเลยต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม

4. การเมืองการปกครอง

รูปแบบการปกครองที่มีอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่แตกต่างระหว่างข้าราชการและประชาชนในท้องถิ่น คนในท้องถิ่นจะให้ความเคารพนับถือข้าราชการและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี อาทิเช่น การจัดการรณรงค์ในเรื่องต่างๆในชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายรัฐอย่างพร้อมเพรียง เช่น การรณรงค์เมืองน่าอยู่ ป้องกันยุงลาย เป็นต้น แต่สิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งก็คือ ชาวบ้านเริ่มพึ่งพาหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณด้านวัฒนธรรม บางปีงบประมาณบางอย่างอาจหายไปเสียเฉยๆ ผู้รับผิดชอบจะอ้างว่าปีนี้ไม่ได้รับเงินสนับสนุนจาก อบต. ที่จะมียงบประมาณด้านวัฒนธรรมไว้สนับสนุนกิจกรรมส่วนหนึ่ง

5. เศรษฐกิจ

ในเรื่องของการผลิตและการประกอบอาชีพ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นมากนัก ยังคงเป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เน้นการผลิตเพื่อบริโภคเองเป็นหลัก อาจมีการปลูกพืชอื่นเสริมเพื่อหารายได้บ้างนอกฤดูกาลทำนา เช่น ถั่วเหลือง กะหล่ำปลี หอม กระเทียม และจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ แต่ที่เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงได้ชัด คือ การบริโภค มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจขั้นต้นที่เน้นการแลกเปลี่ยนและพึ่งพากันในชุมชน ไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ซับซ้อนมากขึ้น เกิดความต้องการในสินค้าต่างๆ ทำให้เกิดรูปแบบการให้บริการเพื่อสนองความต้องการของคนในชุมชน จึงเกิดตลาดสด ร้านค้าที่ปรับจากเรือนพักอาศัยเป็นเรือนพักอาศัยกึ่งร้านค้า พ่อค้าเร่ หรือเกิดการเดินทางออกนอกชุมชนเพื่อหาซื้อสินค้าหายาก

6.2 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมทางสังคมและการใช้พื้นที่ในชุมชน

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและวิวัฒนาการชุมชนข้างต้น ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ของชาวไทในบ้านเมืองปอนอีกทอดหนึ่ง ทำให้เกิดลักษณะการใช้พื้นที่ที่สามารถแบ่งเป็นบริเวณทำกิจกรรมได้ 4 พื้นที่หลัก คือ

1. พื้นที่ในบ้าน
2. พื้นที่ละแวกบ้าน
3. พื้นที่ในชุมชน

4. พื้นที่นอกชุมชน

รายละเอียดของกิจกรรมที่ทำบนพื้นที่ต่างๆ มีดังนี้

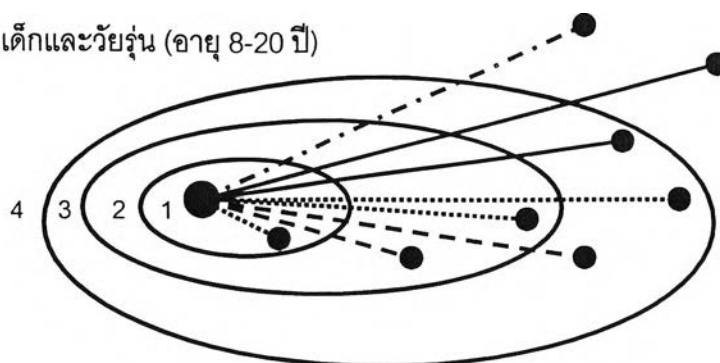
ตารางที่ 6.1 การทำกิจกรรมทางสังคมและการใช้พื้นที่

พื้นที่	กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ	กิจกรรมทั่วไป
1. พื้นที่ในบ้าน	ไหว้พระ ไหว้บรรพบุรุษ วางกระทงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	พูดคุยกับคนในครอบครัว อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ พูดคุยกับคนใกล้ชิด ทำงานบ้าน
2. พื้นที่ละแวกบ้าน เช่น บ้านเพื่อน ร้านค้าใกล้บ้าน		พูดคุยกับคนใกล้ชิด ซื้อของ ช่วยงานเพื่อนบ้าน
3. พื้นที่ในชุมชน เช่น วัด, ศาลเจ้าเมือง, ศาลเจ้าบ้าน, เสาใจบ้าน, ตลาด, โรงเรียน, บั๊มน้ำมัน, สถานีอนามัย	ถวายภัตตาหาร ฟังธรรม นอนวัด ร่วมงานบุญ (งานปอย) กั้นตอเจ้าเมือง/เจ้าบ้าน กระทงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บอนบาน/ขอพรเจ้าเมือง/เจ้าบ้าน/เสาใจบ้าน ทำบุญหมู่บ้าน (วานปะลึก)	โทรศัพท์ ทำงาน เรียนหนังสือ ซื้อของ ช่วยงานหมู่บ้าน หาหมอ และเติมน้ำมัน
4. พื้นที่นอกชุมชน เช่น ตลาดนัด, ธนาคาร, โรงพยาบาล		เรียนหนังสือ ซื้อของในอำเภอ/จังหวัด หาหมอ ไปธนาคาร และเติมน้ำมัน

และจากบทที่ 5 จะเห็นได้ชัดเจนถึงความแตกต่างในการทำกิจกรรมของคนกลุ่มวัยต่างๆ ในชุมชนแทบจะทุกกิจกรรมของทุกประเภทกิจกรรม ส่งผลต่อการใช้พื้นที่ในชุมชนอีกชั้นหนึ่ง การใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของคนกลุ่มต่างๆโดยสรุป เป็นดังนี้

พื้นที่	ชื่อพื้นที่	สัญลักษณ์	วิธีการเดินทาง
1	ในบ้าน	.....	เดินเท้า
2	ละแวกบ้าน	---	รถจักรยาน
3	ในชุมชน	_____	รถจักรยานยนต์
4	นอกชุมชน	- - - -	รถโดยสาร

1. กลุ่มเด็กและวัยรุ่น (อายุ 8-20 ปี)

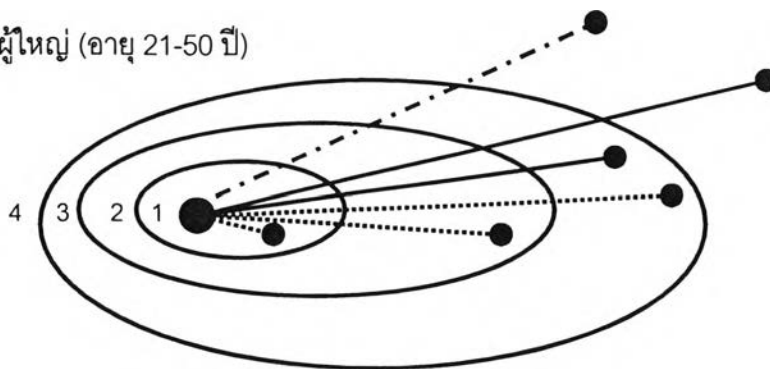

จะใช้พื้นที่ในบ้านเพื่อทำกิจกรรมต่างๆบ่อยที่สุด เช่น การพูดคุยกับคนในครอบครัว ดูโทรทัศน์ หรือพูดคุยกับคนใกล้ชิด รองลงมาจะใช้พื้นที่ในละแวกบ้าน ได้แก่ ร้านค้าใกล้บ้านเพื่อซื้อของ หรือบ้านเพื่อนสนิทเพื่อพูดคุยหรือไปเล่น จากการสัมภาษณ์พบว่า คนกลุ่มนี้นิยมไปซื้อของที่ร้านค้าใกล้บ้านมากกว่าที่จะไปตลาด เพราะสะดวกกว่า ไม่ต้องตื่นแต่เช้า สินค้าที่มีขายก็มากกว่า เช่น ขนมที่ชอบทาน ของสด ของชำ ของใช้อื่นๆที่จำเป็น ขณะที่ตลาดจะมีแต่ของสดเป็นส่วนใหญ่

ส่วนโรงเรียนจะเป็นพื้นที่ในชุมชนที่ใช้บ่อยที่สุด เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียนและต้องเรียนหนังสือ ส่วนพื้นที่อื่นๆ เช่น วัด ศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้าน เสาเฒ่าบ้าน จะไปบ้างเป็นบางครั้งที่มีงานประเพณีใหญ่ประจำปี โดยเฉพาะช่วงสงกรานต์ และออกพรรษา ส่วนตลาด สถานีอนามัย จะไปใช้บริการบ้างเป็นบางครั้ง สำหรับพื้นที่นอกชุมชน แทบจะไม่มีกิจกรรมของตนเองที่ทำบนพื้นที่นี้ ส่วนใหญ่เป็นการติดสอยห้อยตามพ่อแม่หรือญาติพี่น้องไปด้วย เช่น การซื้อของในอำเภอหรือในจังหวัด

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มนี้มีวิธีการเดินทางไปทำกิจกรรมหลากหลายที่สุด คือ มีทั้งการเดินทางเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ และรถโดยสาร

2. กลุ่มผู้ใหญ่ (อายุ 21-50 ปี)

จะใช้พื้นที่ในบ้านเพื่อทำกิจกรรมต่างๆบ่อยที่สุด เช่น การพูดคุยกับคนในครอบครัว ดูโทรทัศน์ หรือพูดคุยกับคนใกล้ชิด รองลงมาจะใช้พื้นที่ในละแวกบ้าน ได้แก่ ร้านค้าใกล้บ้านเพื่อซื้อของ หรือบ้านเพื่อนสนิทเพื่อพูดคุย จากการสัมภาษณ์พบว่า คนกลุ่มนี้ก็นิยมไปซื้อของที่ร้านค้าใกล้บ้านพอๆกับไปตลาด เพราะที่ตลาดจะมีของสดสำหรับทำกับข้าวให้กับคนในครอบครัว ขณะที่ร้านค้าใกล้บ้านก็มีสินค้า เช่น ของสด ของชำ หรือของใช้อื่นๆที่จำเป็น

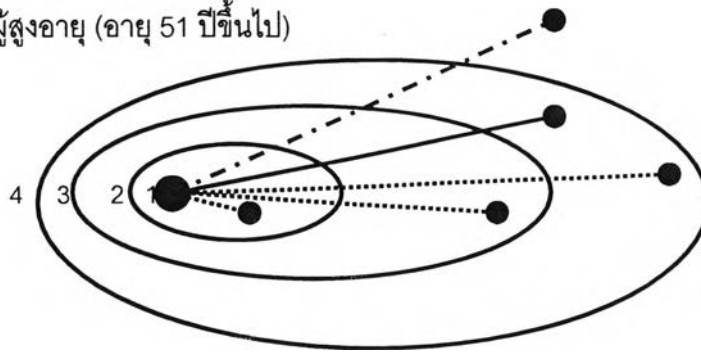
ส่วนที่สวนหรือที่นา จะเป็นพื้นที่ในชุมชนที่ใช้บ่อยที่สุด เนื่องจากคนกลุ่มนี้อยู่ในวัยทำงานและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งสมาชิกทุกคนในบ้าน ไม่ว่าจะแม่บ้านหรือคนแก่ที่เกี่ยวข้องอายุก็ต้องช่วยทำงานเช่นกันถ้าอยู่ในช่วงฤดูเพาะปลูก ที่สวนหรือที่นาก็ไม่สามารถระบุบริเวณได้ชัดเจน เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนที่ทำกิน ทำให้คนในชุมชนต้องไปซื้อที่สวนที่นาหมู่บ้านอื่นที่ไกลออกไป แต่ส่วนใหญ่จะใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 30 นาที เพื่อจะได้ดูแลที่ของตนได้สะดวก

พื้นที่ในชุมชนที่ใช้บ่อยอีกแห่งคือวัด เนื่องจากคนกลุ่มนี้จะร่วมทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมแทบจะทุกกิจกรรมถ้ามีโอกาส เพราะถือว่าได้ร่วมทำบุญ ขณะเดียวกันก็ได้พบปะพูดคุยกับคนอื่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนเช่นกัน นอกจากนี้วัดก็ยังเป็นสถานที่สำหรับพบปะของคนในหมู่บ้าน กรณีที่ต้องประชุมจัดงานสำคัญๆของหมู่บ้าน สำหรับพื้นที่อื่นๆ เช่น ศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้านเสลใจบ้าน กลุ่มผู้ใหญ่ก็จะไปร่วมทำกิจกรรมทุกครั้งเช่นกัน เว้นแต่สถานีอนามัยที่จะไปใช้บริการบ้างเป็นบางครั้งที่เจ็บป่วย หรือเมื่อมีโครงการตรวจสุขภาพของคนในชุมชน

ส่วนพื้นที่นอกชุมชน แทบจะไม่มีกิจกรรมของตนเองที่ทำบนพื้นที่นี้ เนื่องจากการเดินทางต้องใช้เวลามาก เว้นแต่บางคนก็ออกไปรับจ้างทำงานในตัวอำเภอหรือตัวจังหวัดที่นานๆครั้งจะกลับมาบ้าน ส่วนใหญ่แล้วการออกไปนอกพื้นที่ชุมชนมักจะมีกิจจำเป็น เช่น เจ็บป่วยต้องเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาลในจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือเชียงใหม่ หรือจำเป็นต้องไปทำธุระอื่นๆ

สำหรับวิธีการเดินทาง พบว่าคนกลุ่มนี้จะไม่ใช้จักรยานเลย แต่นิยมการเดินเท้า และจักรยานยนต์ ส่วนรถโดยสารนั้น ส่วนใหญ่จะใช้บริการเมื่อต้องเดินทางไกลๆ เช่น ไปตัวจังหวัด

3. กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 51 ปีขึ้นไป)

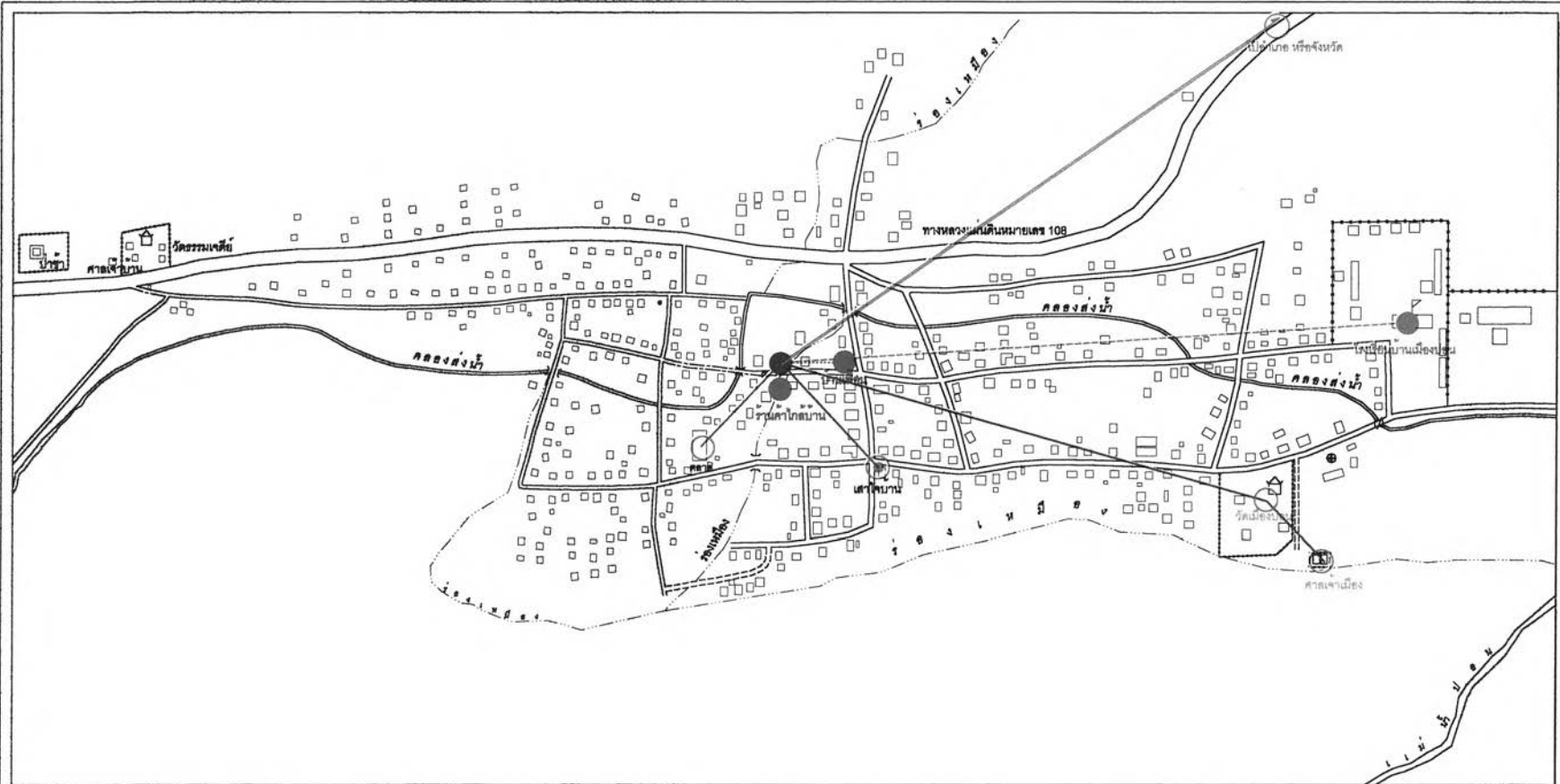
พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุจะใช้พื้นที่ในบริเวณบ้านเป็นพื้นที่หลักในการทำกิจกรรมเหมือนกับกลุ่มเด็กและวัยรุ่น กับกลุ่มผู้ใหญ่ กิจกรรมที่ทำนอกเหนือจากการทำงานบ้านแล้วจะเป็นการพักผ่อนภายในบ้านเป็นหลัก เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือธรรมะ สวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น ส่วนพื้นที่ละแวกบ้านก็มีการใช้มากเช่นกัน กิจกรรมที่ทำได้แก่ การไปซื้อของที่ร้านค้าใกล้ๆ และการพูดคุยกับคนใกล้ชิดที่มีบ้านอยู่ใกล้ๆกัน

ส่วนพื้นที่ในชุมชนจะใช้พื้นที่วัดเพื่อทำกิจกรรมมากที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เช่น ฟังธรรม ร่วมงานบุญ (งานปอย) ที่คนกลุ่มนี้จะมาช่วยเตรียมงานตั้งแต่ก่อนวันงานเริ่ม และอยู่ร่วมงานจนกระทั่งงานเลิก นอกจากกิจกรรมด้านวัฒนธรรมแล้ว วัดยังถูกใช้เป็นพื้นที่ประชุมหรือชุมนุมของคนในหมู่บ้านด้วย ถือเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

นอกจากวัดแล้ว ก็ยังมีศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้าน และเสาชิงช้าบ้าน ที่ผู้สูงอายุนิยมไปทำกิจกรรม เพราะถือเป็นการระลึกถึงคุณความดีของบรรพบุรุษที่ได้ช่วยสร้างให้เมืองปอนและคนเมืองปอนเป็นคนดี ไม่อดอยาก

ส่วนวิธีการเดินทางนั้น จะใช้การเดินทางเท้าเป็นหลัก หรืออาจให้ลูกหลานที่จักรยานยนต์ไปส่งตามสถานที่ที่ต้องการ สำหรับการเดินทางออกนอกชุมชนนั้นจะใช้บริการรถโดยสารเป็นหลัก เพราะเป็นวิธีที่สะดวกที่สุด (ถ้าไม่ได้เป็นเจ้าของรถยนต์)

ซึ่งตัวอย่างของรูปแบบการทำกิจกรรมที่เกิดในกลุ่มคนวัยต่างๆ จะสรุปออกมาเป็นการใช้พื้นที่ในแผนที่ 6.1 ถึง แผนที่ 6.4

สัญลักษณ์

●	ที่ตั้งบ้าน	-----	ดินน้ำ	●	พื้นที่ทำกิจกรรมภาค
●	ที่ตั้งบริเวณบ้าน	-----	ระจกักรชาน	○	พื้นที่ทำกิจกรรมย่อย
●	ที่ตั้งในชุมชน	————	ข้างทางแยก		
●	ที่ตั้งในอุทยาน	————	ทางโดยดาว		

แผนที่ 6.1 การใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของเด็กและวัยรุ่น

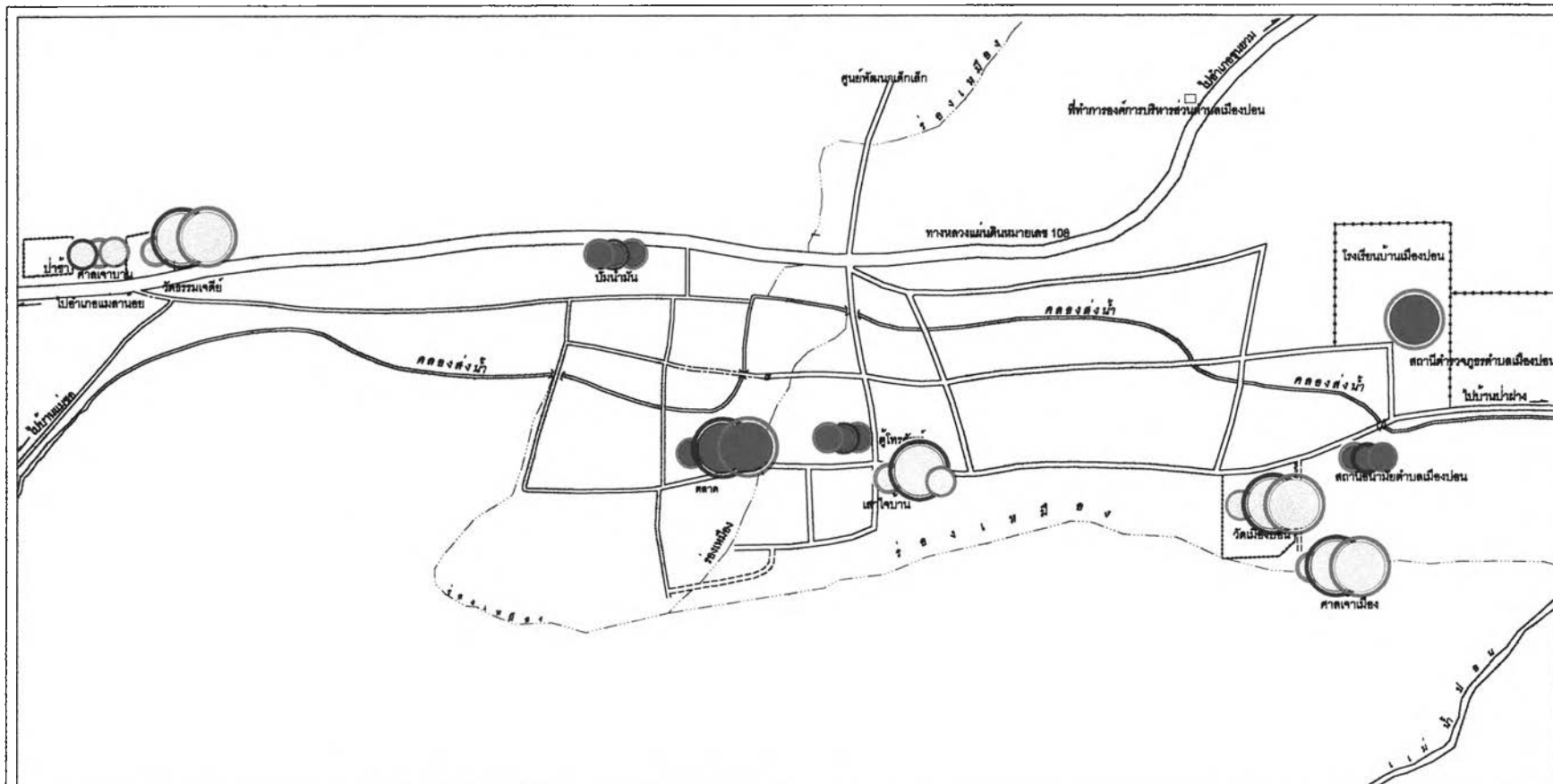
ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมทางสังคมและ
การใช้พื้นที่ในชุมชนของชาวบ้านเมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน

นางสาวคณิชา รอดเรืองศรี
รหัส 417 41114 25

สัญลักษณ์

- พื้นที่ทำกิจกรรมของเด็ก
- พื้นที่ทำกิจกรรมของผู้ใหญ่
- พื้นที่ทำกิจกรรมผู้สูงอายุ
- พื้นที่ทำกิจกรรมด้านศาสนาและความเชื่อ
- พื้นที่ทำกิจกรรมด้านอื่นๆ
- พื้นที่ทำกิจกรรมมาก
- พื้นที่ทำกิจกรรมน้อย

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.4 การใช้พื้นที่ทำกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างในชุมชน
ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมทางสังคมและ
การใช้พื้นที่ในชุมชนของชาวไต่บ้านเมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน
นางสาวณิชา รอดเรืองศรี
รหัส 417 41114 25

เมื่อประมวลรูปแบบการทำกิจกรรมทางสังคมและการใช้พื้นที่ พบว่าพื้นที่ในชุมชนจะมีลำดับของความสำคัญในการใช้พื้นที่ โดยสามารถแบ่งตามประเภทของกิจกรรมทางสังคมได้ดังนี้

1. พื้นที่ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ

วัด : จากหลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการเน้นให้ทำความดี เกิดเป็นภาพการปฏิบัติ 2 แนวทางหลัก คือ

- 1.1 การทำความดีตามหลักคำสอนโดยทั่วไป เช่น การเคารพผู้อาวุโส ชยันหมั่นเพียร เป็นคนดีมีน้ำใจ เป็นต้น มีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม
- 1.2 การทำความดีผ่านกิจกรรมและการแสดงออกที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น การทำบุญฟังธรรม ซึ่งการปฏิบัติในแนวทางนี้ จะต้องมีการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรม นั่นคือพื้นที่วัดจะถูกใช้บ่อยที่สุด ทุกวันจะมีชาวบ้านมาถวายภัตตาหารพระ และจะมีการใช้พื้นที่มากยิ่งขึ้นในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันพระ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

และเมื่อพิจารณาที่บทบาทของพระสงฆ์ ซึ่งในอดีตชาวบ้านถือเป็นผู้นำชุมชนที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ แม้ปัจจุบันบทบาทและความสำคัญอาจลดลงให้แก่ผู้นำของทางราชการไปบ้าง แต่ความคุ้นเคยและความเคารพนับถือศรัทธาในตัวบุคคล รวมไปถึงความคุ้นเคย และการให้ความสำคัญในสถานที่ จึงทำให้วัดเป็นสถานที่สำคัญของชุมชน เป็นที่นัดพบและเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมในหมู่บ้านอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม คนในชุมชนตำบลเมืองปอนจะถือว่าวัดเมืองปอนมีความสำคัญกว่าวัดธรรมเจดีย์ เนื่องจากเป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นพร้อมๆ กับตัวหมู่บ้าน ขณะที่วัดธรรมเจดีย์สร้างทีหลังและค่อนข้างไกลจากชุมชนคืออยู่บริเวณหางบ้าน การทำกิจกรรมส่วนรวมต่างๆ จึงมักจะนัดหมายกันที่วัดเมืองปอนเป็นหลัก

ศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้าน และเสาใจบ้าน : เป็นบริเวณที่ประกอบกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่สำคัญของหมู่บ้านอีกบริเวณหนึ่งรองจากบริเวณวัด เพียงแต่ยังไม่มีความเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมมากเท่ากับวัด ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานที่ทั้ง 3 นี้ เชื่อกันว่าเป็นที่สิงสถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในชุมชนให้การเคารพนับถือ จึงไม่ควรมีมนุษย์อาศัยอยู่ใกล้ๆ หรือรบกวนประกอบกับบริเวณโดยรอบก็มีบรรยากาศขรึม ซดิ่ง เพราะมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุม (ยกเว้นเสาใจบ้านที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน) การใช้พื้นที่ทำกิจกรรมจึงเน้นในเรื่องของการประกอบพิธีกรรมเป็นหลัก

นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่บริเวณบ้านของผู้นำชุมชนบ้าง เช่น บ้านของปู่เจ้าเมือง ปู่เจ้าบ้าน ซึ่งเป็นผู้นำของชุมชนที่ไม่เป็นทางการ การทำกิจกรรมจะเป็นด้านที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น เป็นจุดฝากกระหนงข้าวไปวางที่วัด ศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้าน กรณีที่บางครั้งคนในชุมชนต้องการความสะดวกและไม่อยากเสียเวลาเดินทาง โดยปู่เจ้าเมืองจะไปที่วัดเมืองปอนและศาลเจ้าเมือง ขณะที่ปู่เจ้าบ้านจะไปที่วัดธรรมเจดีย์และศาลเจ้าบ้าน หรือการเตรียมงานประเพณีต่างๆบ้าง นานๆครั้ง ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่วัดมากกว่า เพราะมีบริเวณกว้างขวางมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ

2. พื้นที่ที่ทำกิจกรรมทั่วไป

ตลาดและร้านค้าในหมู่บ้าน : เป็นแหล่งพบปะของคนในชุมชนที่สำคัญและมีการเคลื่อนไหวของผู้คนให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ตลาดจะเป็นแหล่งพบปะของผู้คนในเวลาเช้ามีดส่วนร้านค้าที่กระจายอยู่ตามจุดต่างๆในหมู่บ้านจะเป็นแหล่งพบปะพูดคุยของผู้คนที่อาศัยอยู่ในละแวกบ้านนั้นช่วงเวลาสั้นๆตอนเย็น แล้วจะแยกย้ายไปทำกิจกรรมอย่างอื่นต่อไป ชาวบ้านยังนิยมไปตลาดนัดอำเภอขุนยวมซึ่งจะนัดกันทุกวันจันทร์ด้วย เนื่องจากมีสินค้าหายากจากบรรดาพ่อค้าเร่ให้เลือก เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่นอน ของสด ฯลฯ มีบริการส่งสินค้าถึงที่ด้วย

สถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน สถานีอนามัย ที่ทำการ อบต. เป็นต้น : เป็นพื้นที่ที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่คนในชุมชน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การปกครอง เป็นต้น แต่บางครั้งก็กลายเป็นจุดนัดพบเพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมนอกเหนือจากที่วัด หากกิจกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐและหน่วยงานนั้นโดยตรง นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้านไปใช้บริการขั้นพื้นที่ในตัวอำเภอด้วย เช่น เด็กนักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา มักจะไปเรียนที่โรงเรียนขุนยวมวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอมากกว่าและมีระยะทางไม่ไกลนัก (12 กิโลเมตร) หรือไปเรียนที่ตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือเชียงใหม่ถ้ามีฐานะดี หรือถ้าหากเจ็บป่วยชาวบ้านบางคนจะไปที่โรงพยาบาลขุนยวม ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ เนื่องจากจะได้ตรวจกับแพทย์และพยาบาลที่โรงพยาบาลโดยตรง แต่ถ้าไปใช้บริการที่สถานีอนามัยก็จะได้ตรวจกับเจ้าหน้าที่อนามัยเท่านั้น

บ้านของผู้นำชุมชน : เป็นสถานที่พบปะของคนในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะนานๆครั้ง ได้แก่ บ้านของประธานอบต. บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บ้านพักครู เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้นำแบบเป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเป็นการพบปะเพื่อประมุขหรือตัวแทนลูกบ้านในการเตรียมทำกิจกรรมที่ทางราชการมีนโยบายให้ท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ เช่น งานรณรงค์ต่างๆของทางราชการ

พื้นที่อื่น ๆ : เช่น

- คู่มือโทรศัพท์ เนื่องจากมีอยู่เพียงเครื่องเดียวในหมู่บ้านและตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางหมู่บ้าน จึงนับเป็นจุดที่มีการใช้พื้นที่หนาแน่นพอสมควร
- บิมน้ำมัน (บิมน้ำร้อน) มีอยู่เพียงแห่งเดียวในหมู่บ้านเช่นกัน ประกอบกับแทบจะทุกบ้านมีรถจักรยานยนต์ จึงต้องใช้บริการที่บิมน้ำร้อนนี้ อย่างไรก็ตามพบว่าชาวบ้านนิยมไปใช้บริการบิมน้ำมันในตัวอำเภอด้วยเช่นกัน หากต้องไปทำธุระที่ตัวอำเภอ ก็นิยมเติมน้ำมันที่นั่นเพื่อไม่ให้เสียเที่ยว

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 สรุปปัญหาในชุมชน

ปัญหาด้านกายภาพ

1. การขยายตัวของชุมชน

จากผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือ ชุมชนมีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปตั้งถิ่นฐานทางทางด้านทิศใต้มากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเดิมที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ของชุมชนไตกำลังจะสูญหายไป นั่นคือ

- บริเวณกลางบ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของเสาใจบ้านอันเป็นสัญลักษณ์ของการตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษไตเริ่มไม่อยู่ตรงกลางหมู่บ้านเหมือนที่ในอดีต
- บริเวณหัวบ้าน ซึ่งถือเป็นบริเวณสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน มีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานหนาแน่นมากขึ้น
- บริเวณหางบ้าน เขยิบไปทางทิศใต้มากขึ้น บ้านจะเกาะตัวไปแนวยาวไปตามถนน ทำให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเริ่มเปลี่ยนจากแบบกลุ่ม (Clustered Settlement) เป็นแนวยาว (Linear Settlement)

2. รูปแบบบ้าน

จากการสำรวจ พบว่าบ้านมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบ้านไตที่เป็นเรือนไม้ หลังคามุงใบตองตั้ง ใต้ถุนสูง มาเป็นอาคาร 2 ชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้ เกือบหมดแล้ว แต่ก็ยังมีบรรยากาศของความเป็นไตอยู่ เช่น แต่ละบ้านจะมีหิ้งพระยื่นออกมานอกผนัง มีการใช้ช่วงบ้านเป็นที่พักผ่อนและปลูกผักเล็กๆน้อยๆ รั้วบ้านยังคงเป็นรั้วตาแสง รั้วคั่ว รั้วสลาบ หรือรั้วต้นไม้ แต่ปัญหาที่กำลังจะเริ่มก่อตัว คือ เริ่มมีการสร้างบ้านสมัยใหม่ที่เป็นอาคารคอนกรีตทั้งหมดทั้งที่เป็นชั้นเดียว

และสองชั้น มีรั้วคอนกรีตปิดทึบ ทำให้เกิดบรรยากาศที่แปลก และไม่เข้าพวกเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งบรรยากาศนี้อาจจะกลายเป็นสิ่งธรรมดาในไม่เกิน 50 ปีข้างหน้า หากทุกคนในหมู่บ้านเริ่มทำตาม เพราะเห็นเป็นสิ่งสมัยใหม่

3. ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่

เกิดขึ้นในหมู่บ้าน 2 แบบ คือ

- การขาดแคลนพื้นที่ทำกิน ทำให้ต้องหาซื้อหรือเช่าพื้นที่เพาะปลูกไกลออกไป จากตัวบ้านมาก ต้องใช้เวลาในการเดินทางนาน และบางครั้งก็มีการรื้อล้าพื้นที่ป่า
- การขาดแคลนพื้นที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดการรื้อล้าพื้นที่ป่าสงวนเข้าไปปลูกสร้างบ้านเรือน โดยเฉพาะกลุ่มบ้านที่เกาะตัวแนวยาวทางฝั่งตะวันตกของ ถนนสาย 108 เป็นกลุ่มบ้านที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ใดๆทั้งสิ้น

ปัญหาอื่นๆ

1. การเปลี่ยนแปลงในค่านิยม

การเข้ามาของระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ และคลื่นโทรทัศน์ วิทยุ ทำให้ชุมชน เข้าถึงได้สะดวก มีการเปิดรับข่าวสารมากขึ้น รวมถึงการศึกษาสมัยใหม่ ทั้งหมดทำให้คนในชุมชนรับเอาวัฒนธรรมต่างๆจากภายนอกได้ง่ายดาย รวมถึงค่านิยมที่เน้นการทำงานเพื่อหาเงินนำ รายได้มาเลี้ยงครอบครัว ทำให้เวลาหมดไปกับการทำงานเป็นหลัก

2. การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนในชุมชน

เมื่อค่านิยมในสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อรูปแบบวิถีชีวิต เช่น

- การใช้เวลาว่างของคนในชุมชนแทบจะทุกครัวเรือนจะหมดไปกับการดูโทรทัศน์
- ไม่ค่อยมีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านมากเหมือนในอดีต ผู้คนเริ่มเก็บตัวมากขึ้น และจะทำงานเป็นหลัก เว้นแต่คนเฒ่าคนแก่ที่ยังนิยมมาพบปะพูดคุยกันตามบ้านหรือตามวัด
- การทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อที่มีแนวโน้มลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่ไม่ค่อยจะร่วมทำกิจ

กรรมเท่าใดนัก นอกจากช่วงงานประเพณีสำคัญ เหลือแต่กลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้นที่ยังคงมาช่วยเตรียมงานและร่วมงานจนกว่าจะเลิก

- รูปแบบของงานประเพณีถูกลดทอนให้มีความสั้นและกระชับเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เช่น จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในวันปิดเทศกาลออกพรรษาหรือวันอ่องจ้อด ที่สมัยก่อนผู้คนจะมาร่วมงานตั้งแต่เช้าและจะแยกย้ายกันกลับบ้านเอาเกือบเที่ยงคืน เนื่องจากจะต้องมีการฟังธรรม บูชาของพารา จุดเกียะ รวมถึงการพ้อนรำถวายพระสงฆ์ เจ้าเมือง และเสาะใจบ้าน เป็นที่สนุกสนานครึกครื้น แต่ปัจจุบันกลับมีแค่การชี่จักรยานยนต์เพื่อนำเทียนมาวางที่จงพารา แล้วก็ชี่จักรยานยนต์กลับบ้านทันที ทำให้ประเพณีดูเงียบเหงามาก

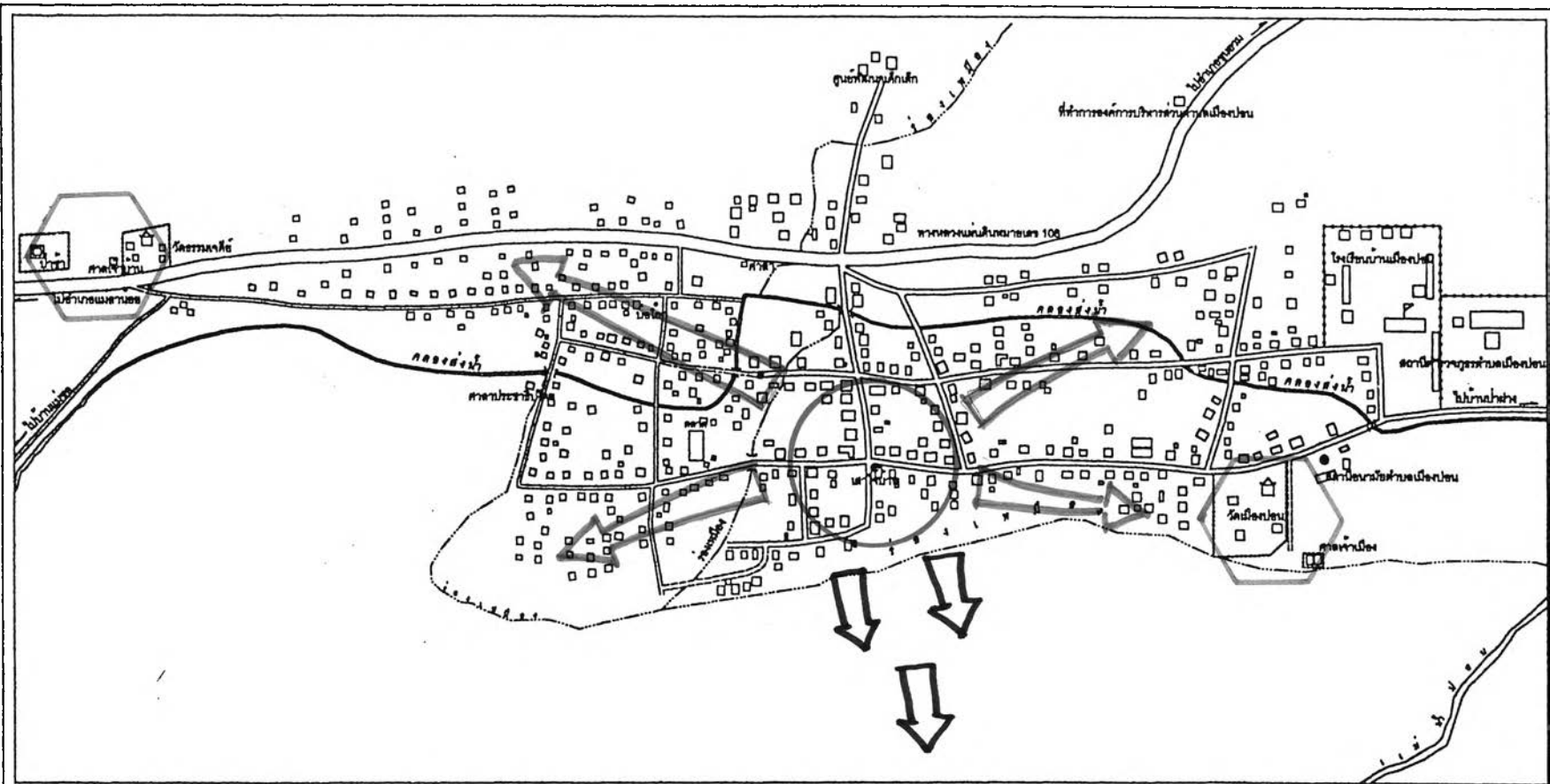
6.3.2 แนวทางการจัดระเบียบพื้นที่ชุมชน

จากวิวัฒนาการชุมชนและรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รวมถึงรูปแบบการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมทางสังคมของคนในชุมชน อีกทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ชุมชนกำลังเผชิญ แม้จะยังไม่ถึงขั้นวิกฤติ แต่ก็มีแนวทางการจัดระเบียบพื้นที่ชุมชนให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพของชุมชนได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ

1. อนุรักษ์พื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ได้แก่ บริเวณวัดเมืองปอน วัดธรรมเจดีย์ ศาลเจ้าเมือง ศาลเจ้าบ้าน และเสาะใจบ้าน ซึ่งตามคติความเชื่อของคนในหมู่บ้าน พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อในเรื่องรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน คือ การมีหัวบ้าน กลางบ้าน และหางบ้าน ด้วยการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีบนพื้นที่เหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงดูแลอาคารและพื้นที่ในบริเวณให้อยู่ในสภาพดีอย่างต่อเนื่อง

2. ส่งเสริมให้พื้นที่ชุมชนขยายตัวไปทางตะวันออกให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาให้เสาะใจบ้านเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านให้มากที่สุดดังที่เคยเป็นมาตั้งแต่อดีต เพราะการปล่อยให้หมู่บ้านขยายตัวขนานไปกับแนวถนน 108 นอกจากจะทำให้ความเป็นศูนย์กลางหมู่บ้านลดลงแล้ว ยังส่งผลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการทำกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อที่มีต่อเสาะใจบ้าน วัดเมืองปอน และศาลเจ้าเมืองด้วย เนื่องจากชาวบ้านจะเห็นว่าการเดินทางไปสถานที่ทั้ง 3 แห่งมีระยะทางไกลเกินไป ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง จึงอาจจะเลยที่จะเข้าร่วมกิจกรรมบนสถานที่ทั้ง 3 แห่ง

สัญลักษณ์

← ทิศทางการขยายตัวของหมู่บ้านในปัจจุบัน

↑ ทิศทางการขยายตัวของหมู่บ้านที่กำหนด

100 0 100 เมตร

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.6 ทิศทางการขยายตัวของหมู่บ้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมทางสังคมและ
การใช้พื้นที่ในชุมชนของชาวไต่บ้านเมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน

นางสาวคณิศา รัตเมืองศรี
รหัส 417 41114 25

3. จัดระเบียบพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับคติความเชื่อของคนในชุมชนและสภาพของชุมชนในปัจจุบัน เช่น

- หัวบ้านถือเป็นสถานที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่ควรส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมด้านพาณิชย์ยกรรม หรือการพักอาศัยที่หนาแน่นมากเกินไป เพราะอาจทำลายบรรยากาศของความสงบและศักดิ์สิทธิ์ลงได้ หากจำเป็นต้องมีการก่อสร้างสิ่งใด ควรส่งเสริมให้สร้างสถานที่ราชการในบริเวณนี้แทน เนื่องจากมีการใช้พื้นที่เฉพาะในช่วงกลางวันที่ไม่อีกทีก ขณะที่ตอนเย็นและกลางคืนบรรยากาศจะคืนสู่ความสงบและศักดิ์สิทธิ์อีกครั้ง
- กลางบ้านควรเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมด้านพาณิชย์ยกรรม เพราะมีความสะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการจากทุกพื้นที่ในชุมชน
- ไม่ควรมีการขยายพื้นที่ตั้งถิ่นฐานไกลออกไปจากบริเวณหางบ้านให้มากนัก เพราะอาจส่งผลกระทบทำให้ต้องย้ายป่าช้าและสร้างวัดใหม่ขึ้นอีก

4. การสร้างอาคารขึ้นใหม่ในชุมชน ทั้งอาคารสาธารณะ หรืออาคารที่พักอาศัย ควรให้ความเคารพต่อสัดส่วนและขนาดของพื้นที่ สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน รวมถึงลักษณะของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ควรเสนอรูปแบบเปรียบเทียบที่เหมาะสม เพื่อการพิจารณากลับไปใช้รูปแบบเดิม นอกจากนี้ควรมีเกณฑ์การพิจารณาร่วมกันระหว่างคนในชุมชนเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ เพื่อให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพของหมู่บ้านยังคงลักษณะแบบประเพณีได้

5. เมื่อมีกิจกรรมใหม่ๆขึ้นในชุมชน เช่น กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ควรส่งเสริมให้กิจกรรมนั้นเข้ากับบุคลิกลักษณะของชุมชน

6. คงความกว้างของถนนในหมู่บ้านให้เหมาะสมกับขนาดของชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นตัวเร่งให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึง อันจะนำไปสู่ความเจริญอย่างรวดเร็วจนอาจแก้ไขไม่ทัน

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ในส่วนของประชาชน

- ควรประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมถึงสถานที่สำคัญต่างๆในชุมชน อันจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมและอนุรักษ์ทั้งในเรื่องของการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ในชุมชนที่ต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของคนในชุมชน

- ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ เพราะการคำนึงประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ให้มากขึ้น ย่อมจะได้รับความร่วมมือให้เกิดการอนุรักษ์และใช้พื้นที่ที่เหมาะสมตามไปด้วย
- ให้การศึกษาแก่ชุมชนในเรื่องความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของหมู่บ้านในอนาคต รวมถึงเรื่องของการเลือกรับวัฒนธรรมต่างถิ่น

2. ราชการควรเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างถูกวิธี ไม่ใช่เงินเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการทำกิจกรรมด้วยการตั้งงบประมาณด้านวัฒนธรรมอย่างที่กำลังเป็นอยู่ เพราะจะทำให้ชาวบ้านหวังพึ่งเงินดังกล่าวตลอดเวลาแทนที่กิจกรรมจะเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านอย่างแท้จริง เพราะเกิดปัญหาขึ้นว่าปีไหนไม่มีเงินจากทางราชการให้ชาวบ้านก็กลับยกเลิกงานประเพณีไปเสียเฉยๆ

6.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

แนวทางการศึกษาในเรื่องการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถปรับใช้กับพื้นที่เมืองอื่นๆได้ แม้พื้นที่นั้นจะไม่มีมรดกทางด้านวัฒนธรรม เพราะการศึกษาในเรื่องกิจกรรมและการใช้พื้นที่ ถือเป็นแนวทางในการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนวิธีหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับประเด็น “เวลาและพื้นที่ (Time and Space)” ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์ไม่สามารถทำกิจกรรมหลายอย่างพร้อมกันในต่างสถานที่ได้ อิทธิพลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมหรือใช้พื้นที่ของมนุษย์ซึ่งเป็นข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบกิจกรรมและการใช้พื้นที่ นำไปสู่การวางแผนพัฒนาพื้นที่ที่เกิดความครอบคลุมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง